

MYSTISET MUSEOT ESIMERKINÄ DAS NATURHIS- TORISCHE MUSEUM WIEN

Jaakko Suominen

Tietyissä museoissa on sitä jotakin. Kun vaeltelee joidenkin suurten museoiden hämärissä saleissa, tulee vaikutelma salaperäisten voimien läsnäolosta. Tulee olo, että sulkemisajan jälkeen museoissa tapahtuu kummaa: niiden esineet heräävät eloon tai niissä järjestetään salaseurojen kokouksia ja rituaaleja.

Vaikutelma ei vähene, jos on sattunut lukemaan Umberto Econ *Foucault'n beilurin* (*Il pendolo di Foucault*, 1988). Se alkaa ja hui pentuu Pariisin Arts et Metiers -teknolo-

giamuseoon. *Foucault'n beiluri* on teos kollektiivisesta pakkomielteestä, jonka kouriin joutuneelle kaikki palaset loksahtavat paikalleen ja jokainen entistä hullumpi teoria tuntuu selittävän entisiä. Dan Brownin *Da Vinci -koodi* (2003) on vain laimea variaatio vähän vastaavasta historia- ja koodinpurku-teemasta ilman yhtä moniulotteisia ihmisen psyyken ja lähdekritiikin tarkastelun tasoja – viihdyttävä teos sekin toki sinällään.

Pariisin teknologiamuseossa en ole vierailut, mutta olen kokenut maagisia museoelämyksiä muutamassa muussa paikassa. Ehdoton vierailukohde on Münchenin Deutsches Museum ja erityisesti sen kellarin eksyttävä ”hiilikaivos”, joka myös Econ kirjassa ja joissakin muissa fiktiivisissä teoksissa mainitaan. Kolonialistisemmasta näkökulmasta omaa taianomaisuutta on myös Amsterdamin Tropenmuseumissa. Pohjoismaainen suosikkini on Uppsalan yliopistomuseo Gustavianum ja erityisesti sen

Kuva: Jaakko Suominen.

anatominen teatteri, jonka jyrkillä katsomopaikoilla on helppo eläytyä historialliseen ruumiinavaustunnelmaan, vaikka teatterin keskellä oleva esittelypöytä onkin tyhjä.

Wienistä löytyi uusi lisä edelliseen listaan. Valtava, tiettyä kirkkomaista uskonnollisuutta ja mahtipontisuutta sisustuksellaan henkivä luonnonhistoriallinen museo, Das Naturhistorische Museum Wien, laittoi sekin mielikuvituksen liikkeelle, kun vierailin museossa huhtikuussa. Vaikka näyttelytilat lähtevät liikkeelle kellarikerroksen Vivariumista, elävien matelijoiden, kalojen ja hyönteisten osastosta, museon pääantia ovat elottomat otukset ja esineet, jotka kuitenkin heräävät eloon viimeistään kävijän mielikuvituksessa.

Museon ykkösesine on 25 000 vuotta vanha taidokkaasti kaiverrettu Willendorfin Venus, jonka sijoittelu korostaa tämän pienen patsaan kulttimaisuutta ja taikuutta. Venus on esihistoriallisen näyttelyhallin keskellä omassa pimeässä huoneessaan. Hahmoon on kohdistettu yksi ainoa valo, ja vitriinin voi kiertää ympäri. Pienessä tilassa ilmastoinnin huminat ja lamput särinä syöpyvät mieleen niin, että ne vaikuttava museokäyntiin koko vierailun ajan.

Luonnonhistoriallisessa museossa on toinen toistaan seuraavia saleja, joihin instrumentti-, eläin- ja mineraalikokoelmia on aseteltu laaja-alaisuutta ja moninaisuutta osoittaviksi suurkokoelmiksi. Nämä massiiviset kokoelmat tekevät museostaan elämyksellisen paljon paremmin kuin joku multimediaesitys tai kokeiltava laite. En tiedä, voiko tätä kokemusta kutsua yleväksi, mutta vaikuttava museotila itsessään, esinekokoelmat sekä yksittäiset Willendorfin Venuksen kaltaiset kulttiesineet (monessakin mielessä) yhdessä synnyttävät sen museoelämyksen, jota uuden teknologian keinoin usein turhaan tavoitellaan.

Wienin luonnonhistoriallisessa museossa uuden museomedian käyttö on mallittista; se sulautuu vanhaan, 1800-luvun arkkitehtuuriin, patsaisiin ja maalauksiin. Valaistuksen ja ikkunalasimaalausten käyttö on taidokasta, eikä kävijälle tarjota turhan paljon omaa tekemistä – vaikka sitäkin on lastenosastoineen ja viihtyisine kahviloineen. Suosittelen käyntiä luonnonhistoriallisessa museossa – erityisesti sellaiseen aikaan, jolloin muita kävijöitä on vähän ja jolloin voi erityisessä tavalla uppoutua omaan mielikuvitukseen ja museon hämäännän tunnelmaan.

Naturhistorisches Museum Wien, Burgring 7,
A-1010 Wien

<http://www.nhm-wien.ac.at>